

ਸੈਕਸ਼ਨ- A ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 Objective type (MCQ) ਟਾਈਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰੀ ਹਨ I

1. ਡੇਵਿਡ ਈਸਟਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?
(a) 1947 ਵਿੱਚ (b) 1953 ਵਿੱਚ (c) 1960 ਵਿੱਚ (d) 1965 ਵਿੱਚ
2. ਸ਼ਾਸਨ ਉਤੇ ਦੇ ਨਿਬੰਧ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਸੀ ?
(a) ਜਾਹਨ ਲਾਕ (b) ਲਾਸਕੀ (c) ਰੂਸੋ (d) ਹਰਬਰਟ ਸਪੇਂਸਰ
3. ਦਾਸ ਕੈਪੀਟਲ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ ?
(a) ਫ੍ਰੈਡਰਿਕ ਏਗਲ (b) ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ (c) ਲੈਨਿਨ (d) ਸਟਾਲਿਨ
4. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸੀ ?
(a) ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ (b) ਰਾਜਾ ਰਾਮਮੋਹਨ ਰਾਏ (c) ਸੁਰਿੰਦਰ ਨਾਥ ਬੈਨਰਜੀ (d) ਗੋਪਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਗੋਖਲੇ
5. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀ ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਹੈ ?
(a) ਸਮੱਦ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ (b) ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ (c) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ (d) ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਦਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ
6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਦੇ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਸੀ ?
(a) 15 ਅਗਸਤ 1997 (b) 26 ਜਨਵਰੀ 1950 (c) 2 ਅਕਤੂਬਰ 1959 (d) 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 1993
7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਦਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?
8. ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੀ ਇਕਾਈ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ?
9. ਸੀ. ਪੀ .ਆਈ .ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
10. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸ ਕੋਲ ਹੈ ?
11. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੱਤ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ..... ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ?
12. ਉਦਾਰਵਾਦ ਦਾ ਜਨਮ ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ..... ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ?
13. ....! 'ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ' ਨਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸੀ ?
14. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਖੇਤਰੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਠੀਕ/ਗ਼ਲਤ)
15. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਮੱਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਠੀਕ/ਗ਼ਲਤ)
16. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ (ਠੀਕ/ਗ਼ਲਤ)

ਸੈਕਸ਼ਨ -B ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ (ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ)

1. ਫੀਡਬੈਕ ਲੂਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ?
2. ਪ੍ਰੰਪਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਉਦਾਰਵਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ ?
3. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਦਵੰਦਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ?
4. ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਅਪਣਾਇਆ ?
5. ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ?
6. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਲਿਖੋ ?
7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
8. ਛਾਉਣੀ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

- 1 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ , ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
ਜਾਂ
ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵੀ ਢਾਂਚਾ ਕੀ ਹੈ।
- 2 ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਆ ਗ੍ਰਹਿ ਲਈ ਅਪਣਾਈਆ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
ਜਾਂ
ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਾਜਵਾਦ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
3. ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ।
ਜਾਂ
ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ

ਸੈਕਸ਼ਨ -D ਸੋਮੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ- ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ (Parliamentary Government) ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਰਕਾਰ (Presidential Government)। ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸੰਬੰਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰ (Responsible Government) ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਸਫਲ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ (Model Parliamentary Government) ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਭਾਰਤਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ 1919 ਅਤੇ 1935 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚ ਭੇਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਮਾਤਰ ਦਾ ਕਾਰਜਸਾਧਕ ਮੁੱਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖੀ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਾਸਤਵਿਕ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਮੁੱਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਦਨ ਭਾਵ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੱਕ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿਛੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ।

1. ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? 3 x 2=6
2. ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਸਫਲ ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਹੈ?
3. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ..... ਵਿਚਕਾਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸੰਬੰਧ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

IV. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜ ਮਿਲਾਉ :

1x4

I. a. ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰ	a. ਨਾਮਾਤਰ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਮੁੱਖੀ
II. b. ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ	b. ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ
III. c. ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ	c. ਬਰਤਾਨੀਆਂ
IV.d. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ	d. ਵਾਸਤਵਿਕ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਮੁੱਖੀ